

	Informace a dokumentace - Požadavky na materiály používané při vazbě a postupy při výrobě knih	ČSN ISO 11800 01 0140
---	--	---------------------------------

Information and documentation - Requirements for binding materials and methods used in the manufacture of books

Information et documentation - Prescriptions pour les matériaux et méthodes de reliure utilisés dans la fabrication des livres

Information und Dokumentation - Anforderungen an Bindematerialien und -methoden zur Herstellung von Büchern

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 11800:1998. Mezinárodní norma ISO 11800:1998 má status české technické normy.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 11800:1998. The International Standard ISO 11800:1998 has the status of a Czech Standard.

© Český normalizační institut,
2002

Podle zákona č. 22/1997 Sb. smějí být české technické normy rozmnožovány
a rozšiřovány jen se souhlasem Českého normalizačního institutu.

64018

Citované normy

ISO 302:1981 zavedena v ČSN ISO 302:1993 (50 0258) Buničiny. Určenie čísla Kappa

ISO 534:1988 zavedena v ČSN ISO 534 Papír a lepenka. Stanovení tloušťky a objemové hmotnosti

ISO 536:1995 zavedena v ČSN EN ISO 536:1998 (50 0304) Papír a lepenka - Stanovení plošné hmotnosti

ISO 2758:1983 zavedena v ČSN ISO 2758:1983 (50 0343) Papír. Stanovení pevnosti v průtlaku

ISO 2835:1974 dosud nezavedena

ISO 4046:1978 dosud nezavedena

ISO 5081:1977 nezavedena, nahrazena ISO 13934-1:1999

ISO 5127-2:1983 zavedena v ČSN ISO 5127-2:1994 (01 0183) Dokumentace a informace. Slovník. Část 2: Tradiční dokumenty

ISO 5626:1993 dosud nezavedena

ISO 6588:1981 zavedena v ČSN ISO 6588:1993 (50 0381) Papier, lepenka a buničiny. Určenie pH vodného výluhu

ISO 9665:1993 nahrazena ISO 9665:1998 zavedenou v ČSN EN ISO 9665 (66 8640) Lepidla -
®ivočišná lepidla - Metody vzorkování a zkoušení

ISO 9706:1994 zavedena v ČSN ISO 9706:1996 (50 2195) Informace a dokumentace. Papír pro dokumenty. Požadavky na trvanlivost

Vypracování normy

Zpracovatel: PhDr. Kateřina Čadilová, IČO 6644 5202

Pracovník Českého normalizačního institutu: Ing. Linda Pleštilová

Strana 3

MEZINÁRODNÍ NORMA

Informace a dokumentace - Požadavky na materiály
používané při vazbě a postupy při výrobě knih

ISO 11800
První vydání
1998-04-15

ICS 01.140.40

Deskriptory: documentation, publications, books, book production, binding, categories, specifications, characteristics

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětovou federací národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle připravují technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Návrhy mezinárodních norem přijaté technickými komisemi se rozesílají členům ISO k hlasování. Vydání mezinárodní normy vyžaduje souhlas alespoň 75 % hlasujících členů.

Mezinárodní norma ISO 11800 byla připravena technickou komisí ISO/TC 46, *Informace a dokumentace*, subkomisí SC 10, *Fyzické uchovávání dokumentů*.

Přílohy A a B tvoří nedílnou součást této normy, přílohy C a D jsou pouze informativní.

Strana 4

Obsah

1	Předmět	
	.....	6
2	Normativní odkazy	
	.....	6
3	Definice	
	.....	7
4	Zásady	
	.....	9
5	Požadované charakteristiky	
	.....	9
6	Prohlášení o shodě	
	.....	

Přílohy

A Vazba kategorie A - ©itá tuhá vazba.....	11
B Vazba kategorie B - ©itá měkká vazba.....	16
C Pokyny pro výrobu knih v měkké a tuhé lepené vazbě.....	20
D Doporučení týkající se oblastí použití.....	24

Strana 5

Úvod

Použitelnost a trvanlivost knih uchovávaných v knihovnách a archivech je věcí přirozeného zájmu veřejnosti. Podobný zájem na trvanlivosti knih, které nakupují, mají i řadoví čtenáři a zájemci o knihy. Knihy by v zásadě měly zůstat v dobrém fyzickém stavu tak dlouho, jak dlouho stojí za to uchovávat jejich obsah. Měly by být vyráběny tak, aby splňovaly požadavky, které na ně klade předpokládané užívání.

Průmyslově používané postupy výroby však naneštěstí nezvyšují kvalitu průměrných knih. Stále větší procento knih vyrobených v poslední době se předčasně rozpadá. Zkoušky v laboratořích knihoven i prosté pozorování ukazují, že některé zásadní problémy spočívají v materiálech používaných pro vazbu a ve způsobech vazby. Knihovny a archivy na celém světě se musí vyrovnávat s důsledky tohoto stavu. Je zřejmé, že stále častěji se nedávno koupené knihy rozpadnou dříve, než jsou vyřazeny z fondu z důvodu zastaralosti obsahu, nebo je nutno je nahradit nebo znovu svázat. V každém případě se knihovny a archivy v celosvětovém měřítku budou muset v budoucnu vyrovnávat s enormními náklady, jestliže se kvalita běžných knih nezlepší. To může být pro mnoho veřejných, vysokoškolských a odborných knihoven důvodem, aby byly ve své akvizici selektivnější a kupovaly méně nových titulů.

Tato norma se obrací na vydavatele a výrobce knih. Je určena rovněž akvizičním pracovníkům knihoven a archivářům, s cílem informovat knihovníky a archiváře o správných fyzických vlastnostech, které mají očekávat od knih, jež získávají pro veřejné používání. Účelem této normy je poskytnout nástroje ke specifikaci postupů výroby knih a materiálů používaných při vazbě, které se mají užívat v průmyslové i kusové výrobě kvalitních knih.

Kvalitní knižní vazby by měly být schopné vydržet pravidelné používání po uspokojivou dobu, aniž by došlo k významnému poškození struktury vazby. Vlastnosti trvanlivé knihy explicitně zahrnují trvanlivost všech dílčích součástí, včetně papíru, bezpečného vzájemného spojení, nejlépe prošíání, listů, které tvoří knižní blok, bezpečné spojení knižních bloků s ochrannou obálkou a odolnost obálky proti otěru, ušpinění a vystavení světlu.

V případě častého používání, dlouhodobého uchování a případné převazby pokládá tato norma za vhodnější šitou vazbu než lepenou. Z tohoto důvodu není lepená vazba nedílnou součástí této normy. Přesto však mohou být lepené vazby zpracovány tak, aby splňovaly jednoduché požadavky na bezpečné spojení listů do knižních bloků, bezpečné spojení bloků a ochranných obálek a určitou odolnost papírů i materiálu použitých na obálku proti důsledkům používání a poškození. Proto jsou pokyny pro zpracování kvalitních lepených vazeb k této normě připojeny formou přílohy. Požadavky na lepené vazby zahrnují minimální požadavky na přijatelnou knižní vazbu za okolností zmíněných v předmětu této normy, které jsou dále popsány v C.1 přílohy C a dále vysvětleny v příloze D.

Pro zachování přehlednosti se číslování z příloh A a B této normy opakuje také v Pokynech pro lepené knižní vazby v příloze C.

Důležité jsou u šitých i lepených vazeb ty postupy a materiály, které mají vliv na jednoduchost pozdější převazby nebo opravy svazku. S ohledem na to a na snadné otevírání knih při užívání, obsahuje tato norma minimální požadavky na velikost vnitřních okrajů, které je třeba dodržet při tisku textu.

Strana 6

---

1 Předmět

Tato norma specifikuje výrobní postupy, jejichž výsledkem je trvanlivá tuhá a měkká vazba knih vyráběných v průmyslovém množství. Nevztahuje se na ruční vazbu, pouzdra na knihy nebo vazby archivních materiálů. Také se nevztahuje na vazby, které neslouží normálnímu účelu, tj. primárně chránit knižní blok (jako jsou výtvarná díla vytvořená okolo materiálu ve tvaru knihy).

Tato norma má dvě normativní přílohy a jednu přílohu se souborem pokynů, z nichž každá specifikuje požadavky na zvláštní kategorii vazby.

Kategorie vazeb A (příloha A) je určena

- pro trvale uchovávané knihy;
- pro knihy vyráběné s ohledem na intenzivní dlouhodobé využívání, např. příruční fondy;
- pro hodnotné svazky vyžadující trvalou ochranu;
- pro publikace s trvalou estetickou hodnotou.

Kategorie vazeb B (příloha B) je určena

- pro trvale uchovávané knihy a periodika v měkkých vazbách;
- pro knihy a periodika vyráběné s ohledem na dlouhodobé intenzivní využívání;
- pro hodnotné svazky vyžadující trvalou ochranu;
- pro publikace s trvalou estetickou hodnotou.

Pokyny, které specifikují doporučené výrobní postupy a materiály pro měkké a tuhé vazby knih s lepenou vazbou jsou uvedeny v příloze C. Příloha D obsahuje informace vztahující se k oblastem aplikací navrhovaných pro vazby kategorií A a B a pro knihy s lepenou vazbou.

2 Normativní odkazy

Součástí této normy jsou i ustanovení dále uvedených norem, na něž jsou odkazy v textu této normy. V době uveřejnění této normy byla platná uvedená vydání. Všechny normy podléhají revizím a účastníci, kteří uzavírají dohody na podkladě této normy, by měli využít nejnovějšího vydání dále uvedených norem. Členové IEC a ISO udržují seznamy platných mezinárodních norem.

ISO 302:1981 Buničiny. Určení čísla Kappa

(Pulps - Determination of Kappa number)

ISO 534:1988 Papír a lepenka. Stanovení tloušťky a objemové hmotnosti

(Paper and board - Determination of thickness and apparent bulk density or apparent sheet density.)

ISO 536:1995 Papír a lepenka - Stanovení plošné hmotnosti

(Paper and board - Determination of grammage)

ISO 2758:1983 Papír. Stanovení pevnosti v průtlaku

(Paper - Determination of bursting strength.)

ISO 2835:1974 Tisky a tiskařské barvy - Hodnocení světelné odolnosti

(Prints and printing inks - Assessment of light fastness)

ISO 4046:1978 Papír, lepenka, buničina a související termíny - Slovník

(Paper, board, pulp and related terms - Vocabulary)

ISO 5081:1977 Textil - Tkané látky - Stanovení síly zlomu a prodloužení (Proužková metoda)

(Textiles - Woven fabrics - Determination of breaking strength and elongation (Strip method) 1)

ISO 5127-2:1983 Dokumentace a informace - Slovník - Část 2: Tradiční dokumenty

(Documentation and information - Vocabulary - Part 2: Traditional documents)

ISO 5626:1993 Papír - Stanovení odolnosti proti přehýbání.

(Paper - Determination of folding endurance)

---

1) ASTM D 5035-90, Standard Test Method for Breaking Force and Elongation of Textile Fabrics (Strip Force) je technicky identická s ISO 5081.

(Paper, board and pulps - Determination of pH of aqueous extracts)

ISO 9665:1993 Lepidla - Živočišná lepidla - Metody vzorkování a zkoušení

Adhesives - Animal glues - Methods for sampling and testing)

ISO 9706:1994 Informace a dokumentace. Papír pro dokumenty. Požadavky na trvanlivost

(Information and documentation - Paper for documents - Requirements for permanence)

ANSI L29.1-1977 (R1984), Materiály pro knižní vazby *(Fabrics for Book Covers) 2)*

-- Vynechaný text --